

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1967

N:o 37—40

Innehåll: Nr 37. Landskapslag om psykiskt utvecklingsstörda.
Nr 38. Landskapslag om Ålands tekniska skola.
Nr 39. Landskapslag om Ålands sjöfartsläroverk.
Nr 40. Landskapslag om ändring av landskapslagen angående landskapsförvaltningen i landskapet Åland.

Nr 37.

L A N D S K A P S L A G

om psykiskt utvecklingsstörda.

Föredragen för Republikens President den 14 juli 1967.

Utfärdad i Mariehamn den 25 juli 1967.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §.

Med psykiskt utvecklingsstörd avses i denna lag person, som huvudsakligen till följd av bristfälligt utvecklade intellektuella funktioner är eller kommer att vara i behov av fortlöpande omvårdnad.

2 §.

Med omvårdnad om psykiskt utvecklingsstörd avses i denna lag undersökning, skötsel och fostran, tillsyn samt efter behov och utvecklingsgrad avpassad undervisning, yrkesutbildning och sysselsättning.

Psykiskt utvecklingsstörd skall beredas i denna lag avsedd omvårdnad så tidigt som möjligt under sin levnad.

3 §.

Högsta ledningen av och tillsynen över omvårdnaden om de psykiskt utvecklingsstörda åvilar landskapsstyrelsen och distriktsin-

spektören för socialvården samt, enligt vad i 14 och 15 §§ stadgats, socialministeriet.

Hälso- och sjukvårdsverksamhet vid anstalt för psykiskt utvecklingsstörda står likväl under medicinalmyndigheternas tillsyn.

4 §.

Socialnämnden åligger att i enlighet med denna lag och med stöd av i densamma utfärdade bestämmelser leda och övervaka omvårdnaden om de psykiskt utvecklingsstörda i kommunen, varvid det särskilt ankommer på socialnämnden:

1) att föra av landskapsstyrelsen föreskrivna förteckningar eller register över i kommunen bosatta psykiskt utvecklingsstörda;

2) att på anhållan av psykiskt utvecklingsstörd persons föräldrar, förmyndare eller vårdnadshavare eller på eget initiativ draga försorg om att psykiskt utvecklingsstörd erhåller i denna lag avsedd omvårdnad;

3) att förordna om sådan tillsyn, som avses i 9 och 10 §§, eller besluta om tillsynens upphörande; samt

4) att fullgöra övriga på kommunen ankommande uppgifter beträffande omvårdnaden om psykiskt utvecklingsstörda.

2 kap.

Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda.

5 §.

Psykiskt utvecklingsstörd — må vid behov beredas vård i särskild kommunal eller enskild centralanstalt, vilken godkänns för ändamålet och verkar enligt pedagogiska, psykologiska och medicinska principer. Dessutom må psykiskt utvecklingsstörd vårdas, undervisas och utbildas i undervisnings- eller annan avdelning inom centralanstalt ävensom i vård-, arbets- eller skolhem eller åtnjuta familjevård under tillsyn av sådan anstalt.

Psykiskt utvecklingsstörd må även undervisas i särskild förskola eller daghem, som beträffande undersökningen och uppdelningen av vårdtagarna samt de ledande principerna för verksamheten står under tillsyn av centralanstalt.

Psykiskt utvecklingsstörd, som bör anses vara farlig för sig själv eller sin omgivning, må, i enlighet med vad därom i riket är stadgat, vårdas i särskild anstalt eller avdelning.

6 §.

Anstalt för psykiskt utvecklingsstörda skall hava direktion, av landskapsstyrelsen godkänd föreståndare och ansvarig läkare samt dessutom personal efter behov. I direktionen böra föräldrar till psykiskt utvecklingsstörda vara representerade.

7 §.

Med kommunal anstalt för psykiskt utvecklingsstörda avses i denna lag anstalt, som upprätthålles av kommun, kommunalförbund eller annan sammanslutning av kommuner eller aktiebolag, vari kommuner äga aktiemajoriteten, eller av förening, vars medlemmar till största delen utgöras av kommuner.

Landskapet må upprätthålla anstalt för psykiskt utvecklingsstörda samt äga platsandelar i kommunal anstalt för psykiskt utvecklingsstörda.

8 §.

Kommunal och enskild anstalt för psykiskt utvecklingsstörda må grundas eller undergå ändringar endast med landskapsstyrelsens tillstånd.

Innan sådant tillstånd meddelas, skola ritningar och reglemente för anstalten godkännas av landskapsstyrelsen och socialministeriet.

Anstalt för psykiskt utvecklingsstörda må icke tagas i bruk, förrän landskapsstyrelsen och socialministeriet godkänt den för dess ändamål.

3 kap.

Särskild tillsyn över psykiskt utvecklingsstörda.

9 §.

För psykiskt utvecklingsstörd, som icke åtnjuter vård i anstalt, må förordnas om särskild tillsyn, därest sådan på grund av vederbörandes behov befinnes ändamålsenlig. Sådant förordnade må återkallas, då tillsynen icke längre anses nödvändig.

10 §.

Med uppgift att handhava i 9 § nämndtillsyn må förordnas medlem eller adjungerad medlem av socialnämnden eller under nämnden lydande tjänsteinnehavare eller med vederbörandes samtycke annan för detta uppdrag lämplig person. Denne skall noggrant följa den utvecklingsstördes levnadsförhållanden och hans behov av omvårdnad samt med råd och anvisningar ävensom på annat sätt i handling bistå den utvecklingsstörde och ifråga om övrig omvårdnad stödja hans föräldrar eller vårdnadshavare samt tillse, att dessa fullgöra sina skyldigheter.

Föräldrar eller vårdnadshavare skola tillhandahålla alla för tillsynens fullgörande nödvändiga uppgifter om den psykiskt utvecklingsstörde.

4 kap.

Anmälningsskyldighet.

11 §.

Folkskoleinspektör skall hos socialnämnden anmäla barn, som på grund av psykisk störning i utvecklingen befinnes icke kunna tillgodogöra sig undervisning i folkskola eller i hjälpklass.

12 §.

Får medlem eller adjungerad medlem av socialnämnd eller under nämnden lydande

tjänsteinnehavare, läkare, hälsosyster, barnmorska, folkskollärare, församlings- eller annan registermyndighet eller i 4 § sinnesjuklagen (FFS 187/52) avsedd vårdbyrå kännetecknad om psykiskt utvecklingsstörd, som är i behov av i denna lag avsedd omvårdnad, skall anmälan därom göras till socialnämnden.

Samma anmälningsskyldighet åligger psykiskt utvecklingsstördas förmyndare och varaktiga vårdnadshavare.

Socialnämnden skall, innan psykiskt utvecklingsstörd införes i förteckning eller register, i stöd av ett på personlig undersökning grundat läkarutlåtande förvissa sig därom, att den anmälda personen är sådan psykiskt utvecklingsstörd, som avses i denna lag.

5 kap.

Vård i anstalt.

13 §.

Beslut om vård i anstalt, dess förvägrande eller upphörande fattas, såvida icke annat i denna lag stadgas, av föreståndaren för anstalten, sedan anstaltens läkare avgivit utlåtande i ärendet.

14 §.

Anhållan om intagning i anstalt för undersökning eller vård av psykiskt utvecklingsstörd ingives till föreståndaren för anstalten av den socialnämnd, som det åligger att lämna socialhjälp i form av anstaltsvård enligt landskapslagen om socialhjälp (21/56).

Bör psykiskt utvecklingsstörd anses vara farlig för sig själv eller sin omgivning eller har han konstaterats vara lösdrivare eller bör han av andra, med dessa jämförbara, vägande skäl anses vara i behov av undersökning eller anstaltsvård, må han på framställning av den i 1 mom. omförmälda nämnden intagas för undersökning i anstalt för psykiskt utvecklingsstörd eller beredas i denna lag avsedd vård även utan samtycke av honom själv hans föräldrar eller förmyndare. Härvid skall beslut om intagning i anstalt för vård utan dröjsmål underställas socialministeriet för fastställelse.

15 §.

Prövas psykiskt utvecklingsstörd, som är intagen i anstalt eller beredes vård under anstalts tillsyn, icke längre vara i behov av an-

staltsvård eller anses han på åtgärd av den, som handhar vårdnaden, eller på annat sätt kunna beredas erfoderlig omvårdnad, skall anstaltens föreståndare efter att hava inhämtat utlåtande av anstaltens läkare tillse, att anstaltsvården upphör och vederbörande utskrivs från anstalten.

Föreståndare för anstalt skall upptaga ärendet om anstaltsvårdens upphörande till prövning även på anhållan av socialnämnden samt på anhållan av den psykiskt utvecklingsstördas föräldrar eller förmyndare. Lämnas icke samtycke till upphörande av anstaltsvården, skall ärendet underställas socialministeriet för avgörande.

Angående upphörande av anstaltsvård, som avses i 14 § 2 mom., besluter socialministeriet på framställning av anstaltens föreståndare.

16 §.

I reglementet för daghem och annan i 5 § 2 mom. avsedd inrättning må åligganden, som enligt denna lag ankomma på föreståndare, förbehålles direktionen.

6 kap.

Landskapsunderstöd och vårdavgifter.

17 §.

I föreskriven ordning grundad kommunal och enskild anstalt för psykiskt utvecklingsstörd tilldelas landskapsunderstöd enligt vad i denna lag stadgas.

18 §.

För erhållande av landskapsunderstöd fordras, såframt icke landskapsstyrelsen på synnerliga skäl annorlunda besluter, att i daghem vårdas minst 6 och i annan anstalt minst 20 psykiskt utvecklingsstörd.

19 §.

Kommunal och enskild anstalt för psykiskt utvecklingsstörd beviljas i landskapsunderstöd två tredjedelar av anläggningskostnaderna, daghem dock minst en tredjedel och högst hälften av utgifterna enligt på förhand godkänt anläggnings- eller anskaffningsprogram och kostnadsförslag eller, om de verkliga kostnaderna varit mindre, motsvarande belopp av dem.

Vad om anläggningskostnader är stadgat i 1 mom., gäller även kostnader för utvidgning och grundreparationer.

20 §.

Anstalt för psykiskt utvecklingsstörda må för anläggningskostnaderna ytterligare beviljas lån av landskapsmedel till högst så stort belopp, att det jämte landskapsunderstödet motsvarar i 19 § nämnda kostnader.

21 §.

Anstalt för psykiskt utvecklingsstörda beviljas i landskapsunderstöd 55 procent av de verkliga godtagbara årsutgifterna.

Landskapsunderstöd för årsutgifterna tilldelas anstalten fortlöpande, så länge densamma uppfyller de för erhållande av landskapsunderstöd stadgade förutsättningarna.

22 §.

Den kommun, på vars socialnämnds anhållan psykiskt utvecklingsstörd blivit intagen i anstalt, åligger att för varje vård dygn till anstalten erlagga en av landskapsstyrelsen fastställd vårdavgift. Avgiften för vården av i 5 § 3 mom. avsedda psykiskt utvecklingsstörda vid kommunal och enskild anstalt för psykiskt utvecklingsstörda erlagges likväl i sin helhet av landskapet.

Vårdavgiften skall beträffande kommunal och enskild anstalt för psykiskt utvecklingsstörda bestämmas så, att den motsvarar 45 procent av anstaltens på grundvalen av de i 21 § avsedda årsutgifterna uträknade vårdavgiftskostnader. För landskapets anstalter skall vårdavgiften fastställas enligt samma grunder som för statens motsvarande anstalter.

23 §.

Angående kommunens rätt att uppbära ersättning av vårdtagare eller försörjningspliktig för omvårdnaden om psykiskt utvecklingsstörd eller att erhålla ersättning härför av landskapet gäller vad därom i landskapslagen om socialhjälp (21/56) är stadgat.

7 kap.

Särskilda stadganden.

24 §.

Psykiskt utvecklingsstörd, som vårdas i anstalt, må icke underkastas annat tvång än det, som oundgängligen kräves för hans ändamålsenliga vård eller för skyddande av hans omgivning.

25 §.

Inkomst genom arbete, som psykiskt utvecklingsstörd utför under sin vistelse i anstalt tillfaller anstalten. Anstaltens föreståndare är likväl berättigad att, där sådant ur vårdsynpunkt anses ändamålsenligt, tillåta den psykiskt utvecklingsstörde att utföra arbete jämväl för egen eller för nära anhörigs räkning. På samma grund må flitpengar erläggas för arbete, som utföres till förmån för anstalten.

I 1 mom. avsedd arbetsförtjänst må med föreståndarens samtycke användas för den psykiskt utvecklingsstördes eget behov eller förvaras genom anstaltens försorg. Då den, som erhållit vård, lämnar anstalten, utbetalas behållningen till honom själv eller hans förmyndare.

26 §.

Socialnämnd och föreståndare för anstalt äga rätt att vid behov erhålla handräckning av polismyndighet för åtgärd i stöd av denna lag.

27 §.

Anstalt för psykiskt utvecklingsstörda äger lämna av landskapsstyrelsen och socialministeriet nödigbefunna uppgifter.

Angående anmälan, som ansvarig läkare vid anstalt skall göra beträffande i anstalten intagna eller därifrån utskrivna personer, gäller vad därom i riket är stadgat.

28 §.

Psykiskt utvecklingsstörd må på åtgärd av socialnämnden eller föreståndaren för anstalt utan eget, föräldrars eller förmyndares samtycke vid behov underkastas läkarundersökning.

29 §.

Av föreståndare för anstalt fattat beslut om anstaltsvård samt om dess förvägrande eller upphörande må socialnämnden, den psykiskt utvecklingsstörde, om han äger rättshandlingsförmåga och icke står under förmyndarskap, hans föräldrar eller förmyndare överklaga hos socialministeriet medelst skriftliga besvär inom 30 dagar från det att kännedom erhållits om beslutet.

Mot beslut, som fattats i stöd av 14 § 2 mom., må skriftlig påminnelse tillställas socialministeriet inom 30 dagar, räknat från dagen för delfåendet.

Angående sökande av ändring i socialnämndens beslut gäller vad därom är stadgat i lagen om förvaltningen av socialvården (FFS 34/50).

30 §.

Den, som i stöd av denna lag vidtager någon åtgärd, må ej till obehörig yppa vad han därvid erfarit om den psykiskt utvecklingsstördes tillstånd eller personliga förhållanden i övrigt.

31 §.

Anstalt för psykiskt utvecklingsstörda, som för anläggningskostnaderna erhållit landskapsunderstöd, må av landskapet för ett skäligt pris inlösas, ifall anstalten övergår i annans ägo, upphör med sin verksamhet eller på grund av ändrad verksamhetsform eller av annan orsak icke längre uppfyller villkoren för erhållande av landskapsunderstöd. Inlösningen bör ske inom ett år, räknat från den dag, då anmälan om de ändrade förhållandena av anstalten ingivits till landskaps-

Mariehamn, 24 april 1967.

styrelsen eller landskapsstyrelsen eljest konstaterat, att sådan förändring inträffat. Förslag till löseskilling uppgöres av en kommission, vari landskapsstyrelsen och anstalten utse var sin ledamot och för vilken ordförande utses av landskapsstyrelsen. Landskapsunderstödet för anläggningskostnaderna, eller, om den allmänna kostnadsnivån stigit sedan understöd gavs, understödet, ökat med ett mot stegringen svarande belopp, skall anses utgöra betalning av löseskillingen eller minskning av denna.

Har landskapsstyrelsen givit sitt samtycke till att anstalt för psykiskt utvecklingsstörda upphör, tillkommer landskapet icke i 1 mom. avsedd inlösningsrätt. Landskapsunderstödet för anläggningskostnaderna skall härvid dock återbäras i sin helhet till landskapet.

32 §.

Närmare föreskrifter angående verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

33 §.

Denna lag träder i kraft den 1 september 1967.

På landstingets vägnar:

TH. ERIKSSON
talman

Eliel Persson
vicetalman

Lennart Mattsson
vicetalman

Nr 38.

L A N D S K A P S L A G

om Ålands tekniska skola.

Föredragen för Republikens President den 14 juli 1967.

Utfärdad i Mariehamn den 25 juli 1967.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Ålands tekniska skola omfattar en studieriktning för maskinmästare och en studieriktning för skeppsbyggnad.

Vid skolan må efter behov anordnas kompletterings- och specialkurser i anslutning till nämnda studieriktningar samt meddelas undervisning inom närliggande tekniska yrkesområden.

2 §.

Undervisningen vid Ålands tekniska skola skall huvudsakligen vara ordnad enligt de grunder, som gälla vid statens tekniska skolor.

I avseende å inträdesfordringar och lärokurser för olika examina skola de för motsvarande studieriktningar i riket gällande bestämmelserna i huvudsak lända till efterrättelse.

3 §.

Tekniska skolan är landskapets läroinrättning och står under landskapsstyrelsens överinseende. Undervisningsspråket är svenska.

Angående riksmyndigheternas rätt att inspektera skolan och övervaka, att eleverna bibringas det mått av kunskaper och färdigheter, som är fastställt för eleverna vid motsvarande läroanstalter i riket för vinnande av viss, av statlig myndighet godkänd kompetens, är särskilt stadgat.

4 §.

Vid tekniska skolan skall för dess ledning och förvaltning finnas en bland skolans ordinarie lärare utsedd rektor.

För meddelande av undervisning och ledande av elevernas praktiska övningar samt för skolans skötsel och ekonomi må vid tekniska skolan tillsättas lektorer och extraordinarie lärare samt särskilda innehavare av tjänster och befattningar.

Skolans lärare skola innehava den kompetens, som är föreskriven för motsvarande befattningshavare i riket.

5 §.

Vid tekniska skolan skall finnas en rådgivande kommission med uppgift att vara ett kontaktorgan mellan skolan och de näringsgrenar, för vilka skolan utbildar yrkesmän. På kommissionen ankommer att avgiva utlåtanden i frågor rörande skolans verksamhet och framställa förslag för främjande av dess utveckling.

6 §.

För tekniska skolans underhåll och för utvecklande av dess verksamhet skola årligen upptagas erfoderliga anslag i landskapets ordinarie inkomst- och utgiftsstat.

Dessutom må för anordnande av i 1 § 2 mom. avsedd undervisning reserveras erfoderliga anslag i inkomst- och utgiftsstaten.

7 §.

Närmare bestämmelser angående verkstäligheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft, så snart förordningen den 12 oktober 1935 angående ordnande av undervisningen vid maskintekniska

avdelningen av högre navigationsskolan i Mariehamn ändrats i det avseende denna lag föreskriver, dock sålunda, att förberedande åtgärder, som föranledas av denna lag, må därförinnan vidtagas.

Innehavare av tjänst eller befattning, som

Mariehamn, den 21 april 1967.

vid denna lags ikraftträdande är anställd vid Ålands sjöfartsläroverks maskintekniska avdelning, överföres utan särskilt beslut av landskapsstyrelsen till motsvarande tjänst eller befattning vid Ålands tekniska skola.

På landstingets vägnar:

T. H. ERIKSSON
talman

Eliel Persson
vicetalman

Lennart Mattsson
vicetalman

Nr 39.

L A N D S K A P S L A G

om Ålands sjöfartsläroverk.

Föredragen för Republikens President den 14 juli 1967.

Utfärdad i Mariehamn den 25 juli 1967.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Ålands sjöfartsläroverk består av en navigationsskola och en skepparskola.

Vid navigationsskolan må inrättas en fortsättningsklass för meddelande av fortsättningsundervisning åt personer, som avlagt sjökaptensexamen, ävensom föranstaltats särskilda kurser och examina.

2 §.

I navigationsskolan meddelas undervisning för avläggande av examina för styrmän, överstyrmän och kaptener på handelsfartyg.

I skepparskolan meddelas undervisning för avläggande av skepparexamen.

3 §.

Undervisningen vid sjöfartsläroverket skall huvudsakligen vara ordnad enligt de grunder, som gälla vid statens sjöfartsläroverk.

I avseende å inträdesfordringar och lärokurser för olika examina skola de för mot-

svarande läroanstalter i riket gällande bestämmelserna i huvudsak lända till efterrättelse.

4 §.

Sjöfartsläroverket är landskapets läroinrättning och står under landskapsstyrelsens överinseende. Undervisningspråket är svenska.

Angående riksmyndigheternas rätt att förätta inspektioner av läroverket och övervaka, att eleverna bibringas det mått av kunskaper och färdigheter, som i riket är fastställt för eleverna vid motsvarande läroanstalter för vinnande av viss, av statlig myndighet godkänd behörighet, är särskilt stadgat.

5 §.

Vid sjöfartsläroverket skall för dess ledning och förvaltning finnas en rektor, som utses bland de ordinarie lärarna i navigationsämnen.

För meddelande av undervisning och ledande av elevernas praktiska övningar samt för läroverkets skötsel och ekonomi må vid sjöfartsläroverket tillsättas överlärare, lektorer

och extraordinarie lärare samt särskilda innehavare av tjänster och befattningar.

Läroverkets lärare skola innehava den kompetens, som är föreskriven för motsvarande befattningshavare i riket.

6 §.

Vid sjöfartsläroverket skall finnas en rådgivande kommission med uppgift att vara ett kontaktorgan mellan läroverket och sjöfartsnäringsen. På kommissionen ankommer att avgiva utlåtanden i frågor rörande läroverkets verksamhet och framställa förslag för främjande av dess utveckling.

7 §.

För sjöfartsläroverkets underhåll och för utvecklandet av dess verksamhet skola årligen

Mariehamn den 21 april 1967.

På landstingets vägnar:

T H. ERIKSSON
talman

Eliel Persson
vicetalman

Lennart Mattsson
vicetalman

Nr 40.

L A N D S K A P S L A G

om ändring av landskapslagen angående landskapsförvaltningen i landskapet Åland.

Föredragen för Republikens President den 14 juli 1967.
Utfärdad i Mariehamn den 25 juli 1967.

I enlighet med Ålands landstings beslut ändras 4 § 3 mom. och 45 § 17 mom. landskapslagen den 16 april 1952 angående landskapsförvaltningen i landskapet Åland (22/52), det sistnämnda lagrummet sådant det lyder i landskapslagen den 3 mars 1960 (8/60), såsom följer:

4 §.

Övriga ledamöter i landskapsstyrelsen utses

Mariehamn, den 24 april 1967.

På landstingets vägnar:

T H. ERIKSSON
talman

Eliel Persson
vicetalman

Lennart Mattsson
vicetalman

gen upptagas erforderliga anslag i landskapets ordinarie inkomst- och utgiftsstat.

Dessutom må för anordnande av i 1 § 2 mom. avsedd undervisning reserveras erforderliga anslag i inkomst- och utgiftsstaten.

8 §.

Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1968. Genom densamma upphäves landskapslagen den 15 juli 1952 angående Ålands sjöfartsläroverk (26/52).

för två kalenderår i sänder och deras uppdrag fortfar, intill dess nytt val ägt rum.

45 §.

Från denna paragraf nämnda kompetensfordringar må landskapsstyrelsen bevilja undantag, då särskilda skäl därtill föreligga.